

Literatūra

RASTIJA

MENAS

MOKSLAS

NR. 331

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATūros DRAUGIJOS LEIDINYS

XII METAI

K. B. KRAUČIŪNAS

(Tęsinys)

Toje pačioje operetėje reikėdavo gyvo paukščio, kuris būdavo užvožiamas vazoje kaip paslaptis. Mat, ponas Grafas davė jiems rojų, bet, Adomui ir Ievai buvo duotas kvotimas, kad nevalia buvo pažiūrėti, kas toje vazoje buvo užvožta. Tas žingeidumas jiems buvo uždrausta, nes jei atidengs, tai praras jiems pažadėtą rojaus gyvenimą pas poną Grafa. Iš kur gauti paukštį? Kartą vaidinant "Long Island", Jurgis Jokubaitis pagavo gyvą žvirblį. Per vaidinimą, kaip paprastai, Ieva usimanė pažiūrėti, kas toje vazoje yra, bet Adomas spyrėsi ir neleido, sakydamas: "Kuomet paregėsi, slėpinio neteksi". Bet Ieva ir dedasi miršanti. Adomas nusileidžia ir sako: "Testa būni Dievo valia". Jis persižegnoja ir atidengia vazą. Bet, žvirblis, truputį pridusęs ir užsimerkęs miega sau ramiai ir negalvoja apie skridimą. Kai aš jį stumtelėjau, tai jis purtelėjo ir nuskridęs atsitūpė ant sijos salėje ir ėmė linksmai čirškėti. Publika nebeklauso, ką vaidintojai kalba scenoje, o visi juokdamiesi žiūri į aktorių žvirblį, kuris atrodė labai patenkintas ištrūkęs iš kalėjimo...

Vaidinant Central Brooklyn, negalėjo gauti gyvo paukščio, tai padarė iš popieriaus. Kai ateis laikas pakelti vazos dangtelį, tai jis permetęs šniūrą per dekoracijas ištrauks į viršų, ir bus atlikta. Bet, kai reikėjo paukštį ištraukti, tai šniūras įkliuvo į tarpą dekoracijų ir popierinis paukštis vos pakilęs sustojo vietoje. O Adomas šaukia: "Gelbėkit, gaudykit paukštį, paukštį!" O paukštis čia pat po ranka. — Ieva šokinėja linksma ir sako Adomui: "Tai tau grozdas, ėmė paukštį ir išleido".

Tokių nepasisekimų pasitaikydavo labai daug. Būdavo pakviesti kur į kitą miestelį vaidinti, kur nerasdavai nei estrados, o tačiau kai kas galvodavo apie nuolatinį teatrą Amerikoje.

1916 m. atvažiavo į Brooklyną iš Worcester, Mass., Aleksandras Vitkauskas, kuris gal būt pirmas galvojo apie nuolatinio teatro įsteigimą. Jį mes skaitėme profesionalu. Jis Worcester'e jau buvo suvaidinęs keletą veikalų ir atsivežė su savim keletą vaidintojų į Brooklyną. Jis čionai sumanė pastatyti "Švarkas ir milinė". Brooklyn'e jam stigo aktorių ir, kadangi jis jau buvo girdėjęs apie mane, tai pasiūlė ir man vieną vaidmenį. Iš pradžių aš nedrįsau su juo prasidėti, nes maniau, kad jie visi profesionalai, bet vis dėlto prie jo grupės prisidėjau. Suvaidinome neblogai, bet sudarkėme veikalą todėl, kad neturėjome tinkamų drabužių, o vaidinome amerikoniškais "žiponėliais". Atitinkamų drabužių nebuvo iš ko parsisamdyti, o lietuviškos sermėgos visai nebuvo galima ir gauti.

Antras veikalas, kurį pastatė Vitkauskas, buvo "Genovaitė". Tame veikale aš tinkamos rolės neturėjau ir vaidinimą stebėjau iš publikos. Vitkauskas vaidino Goljo vaidmenį. Jis savo rolės atmintinai nemokėjo, ir jam buvo labai reikalingas suflioris. Per pirmąjį aktą suflioris buvo kaž kur pasislėpęs, ir jis jo negalėjo girdėti. Jis draskėsi scenoje ir vis kartodavo garsiau! garsiau. Publika irgi suprato koks reikalas, kad jis taip tragiškai draskosi scenoje ir vienas iš publikos šuktelėjo: "Nusizudyk ir bus baigta"...

Prieš vaidindamas antrąjį aktą, Vitkauskas sugalvojo taip: jis pastatė stalą viduryje scenos, uždengė jį staltiese iki grindų ir pasodino už jo Pijūšą Norkų suflioruoti. Tas būdavo nieko negalvodavo veikti be pypkutės. Vaidinant vis matėsi, kaip dūmai rūksta iš pastalės. Publika galvojo kad taip reikia. Gal miške kokis ugniakuras rūksta, bet kai kurie jo bendradarbiai pradėjo galvoti, kad miške stalas visai nereikalingas ir vienas sako: "Ką mes padarėme? Eikime ir išneškime stalą", — Du vyrukai nieko nesiklausę įbėgo į sceną ir išnešė stalą. Scenos viduryje liko Norkus su savo pypkele ir knyga rankoje. O Vitkauskas šaukia: "Kad jus perkūnas! ką jūs padarėt"? Bet tekste, tokių žodžių nebuvo...

Dar viena tragikomedija pasitaikė vaidinant veikalą "Kainas ir Abelis". Ten buvo reikalingas angelas, kuris turėjo atskristi iš dangaus į sceną. Buvo sugalvota taip: Viršum kulisų pakabino stričkę, per ją nuleido vielą, kurią pririšo prie angelo sparnų. Tas turėjo padėti angelui iš šono stovinčiam ant stalo, lengvai nukelti ir išnešus į vidurį scenos nuleisti, kad nutūpti, kaip paukščiui ant

SIURUOJU TAKELIU

Šis paveikslas—mano atmintis iš operetės "Normandijos varpai" vaidinimo. Vaidinau Kornevilio Grafo Henriko rolę. Vaidinta 1913 m. Į vaidinimą buvo atsilankę garbės svečiai iš Lietuvos: Jonas Basanavičius ir Martynas Yčas. (Igno Česnos nuotrauka).

grindų.

Labai gerai sugalvota, bet taip neįvyko. Vos tik nukėlė nuo stalo ir angelas išskėtęs rankas skrido, bet viela trūko ir angelas išsitiesė ant grindų, kaip ilgas.

Žiūrovai persigando ir tikrai manė kad vaidintojai suvaidino tragediją, bet pamatė, kad angelas atsikėlęs nubėgo nuo estrados. Tuokart jau visiems paaiškėjo, kad angelas su tokiais sparnais nebegalės sugrįžti į dangų.

Buvo daug tokių ir šimtai kitokių atsitikimų, kuriuos būtų sunku visus suminėti ir atsiminti visus lietuvių scenoje trūkumus. Mėgėjų vaidinimas, kaip tik ir yra lietuviško teatro kryžiavojimas. Be to, reikia atsiminti ir tai, kad mes nesam savo šalyje ir gyvenam svetimoje pastogėje...

4. ATSIMINIMAI APIE SCENOS BENDRADARBIUS

Vienas mano gražiausių atsiminimų buvo iš vaidinimo "Kornevilio Varpai". Tas veikalas buvo vadinamas "Lengva opera". Aš visą tą veikalą mokėjau atmintinai, ne tik savo partiją, bet ir visų kitų solistų ir choro, muziką ir žodžius. Mano rolė buvo Grafas Henrikas "De Corneville". Vaidinti man sekėsi, nes turėjau visuomet geras partneres mergaites, kurios gerai vaidino ir dainavo. Čia paminėsiu tik tuos, kurie vaidino Kornevilio varpus. Žermės vaidmenį vaidino šios: Elena Mikoliūtė ir Marijona Sidabriūtė, (vėliau Strumskienė). Sarpoletės vaidmenį vaidino Kancijeriūtė ir Margaret Česnavičiūtė. Šykštuolio Gasparo vaidmenį: Antanas So-deika ir Pijūš Bukšnaitis. Grenio vaidmenį: Visminas ir K. J. Kriaučiūnas. Šiais keturiais vaidintojais rėmėsi visas veikalas. Daug ir mažesnių rolių vaidintojai gerai vaidino, bet daugiausia pasižymėjo visas choras. Tas veikalas man prisimena daugiau, negu kiti, nes buvo geriau suvaidintas. Kodėl jis buvo geriau pastatytas? Todėl, kad artimesnis šios šalies gyvenimui. Nors veikalas yra parašytas iš prancūzų gyvenimo ir turėjo būti pavadintas "Normandijos varpai", nes viskas dedasi Normandijoje. Visi drabužiai buvo galima parsisamdyti čionai tinkami tam vaidinimui. Dar vienas iš svarbiausių susijusių su "Kornevilio varpų" vaidinimu, tai yra spektaklis, kuris buvo vaidinamas 1913 m. svečiams, atsilankusiems iš Lietuvos, Jonui Basanavičiui ir Martynui Yčui pagerbti. (Yčas tuo metu lankėsi Amerikoje atsto-

(Tęsinys 2-me pusl.)

vaudamas rinkti aukas tautos fondui). Po vaidinimo McCaden salėje, Basanavičius atėjo į užkulisį pasveikinti ir padėkoti vaidintojams ir chorui, už tokio didelio veikalo gražų suvaidinimą. Aš tada jį paklausiau: — Gal dabar jau ir Lietuvoje turite savo teatrą ir suvaidinate gerus veikalus? — Ne vaikel, pas mus dar tokie dalykai neįmanomi, — atsakė Basanavičius...

Kornevilio varpai, originale skambėtų gražiau "Normandijos varpai" dėl to, kad anglų kalba jie pavadinti "Chimes of Normandy". Žodžiai parašyti N. Muzika Planquet. Vertimas į lietuvių kalbą Pijaus Bukšnaičio...

Daug buvo suvaidinta gerai ir kitų operėčių ir daug gerų bendradarbių turėjau scenoje. Dėl palikimo istorijoje palieku jų vardus ir pavardes šias: Antanas Kvedaras, jaunas Vitalis Bukšnaitis, Peliksas Morkus, Jonas Valentis, Zajenkauskas, Jonas Butėnas, Jonas Anamavičius, Rokas Povilauskas, Kazimieras Siaurusaitis, Navadauskas (Bostonietis). Iš moterų: Elena Aušriūtė, Marijona Kižiūtė, Bagužiūtė, Kičienė. Kiti jau minėti kitoje vietoje. Šie visi minėti veikėjai, daugiausia dirbo Brooklyne 50 metų bėgyje.

Brooklyne veikalai pastatyti sekdavosi. Nes galėdavo pailsinti kostiumus, kurie kainuodavo apie 200 dol., ir skelbimai nemažai kainuodavo, o tačiau išsiversdavome gerai, nes turėjome pakankamai teatro mėgėjų, kurie lankydavo mūsų spektaklius ir padengdavo mūsų išlaidas. Prisimenu taip pat, kad vaidinant Bostone "Velnias išradėjas" turėjome virš dviejų tūkstančių publikos. Apie Chicago mažai nežinau, bet ji turėjo Birutės chorą ir gerų vaidintojų bei dainininkų. Bet publikos daugiausiai sutraukdavo Antanas Vanagaitis. Man teko veikti ir su Vanagaičiu ir, kuomet jis lankydavosi Brooklyne, turėdavo didelį pasisekimą. Kiek aš atsimenu, versų operėčių iš svetimos kalbos Brooklynas bene bus pirmas pastatęs. Taip pat teatro istorija irgi sena Brooklyne. 1907 m. atvykęs į Ameriką radau Draugelio saliuokėje paveikslus: "Simano Daukanto dramatiška draugija", kuri jau gyvenusi nuo 1903 ir perstačiusi didelius veikalus. Taip pat ir choras, Leono Eremino vedamas vienas iš seniausių chorų Brooklyne.

Mano didžiausias apsigyvimas buvo vaidinti su Juozu Vaičium. Vaičkus atvažiavo į Brooklyną su Jonu Dikiniu ir Pola Tendžiulyte. Jų tikslas buvo sutverti nuolatinį lietuvių teatrą Amerikoje. Nesuvaidinę čia nė vieno veikalo, jie įsteigė studiją norintiems pasimokyti scenos meno. Aš pats sumokėjau 10 dol. už kursą, tai tik buvo man nuolaida, nes jau daug buvau vaidinęs, o kitiems reikėjo kas mėnesį mokėti po 10 dol.

Iš pradžios mes suvaidinome porą mažų veikalukų, bet buvo be pasisekimo, mat, jo noras buvo, kad pasirodyti profesionalu, o kiti tai tik mokiniai, jis bijodavo kad jo studentas nesuvaidintų geriau už jį. Kartą jis sumanė pastatyti jau didelį veikala, mat, jau buvo pralavinęs savo mokinius. Veikalą paėmė "Per laurus ir širdį". Tame veikale man teko kažin kokio fotografo rolę. Didieji aktoriai neilgai repetavo veikala, nes jau rūpėjo užsidirbti pinigų gyvenimui. Tad ir patys profesionalai savo partijų atmintinai nemokėjo. Vaidinime Vaičkus ir Tendžiulytė buvo scenoje ir tuom kartu man teko eiti su "foto" aparatu. Man paskyrė išeiti laiku, bet aš turėjau laukti savo replikos, iki turėsiu juos nufotografuoti. Bet tas laikas neatėjo, ir aš neturėjau progos įterpti savo replikos, nežinodamas, kurioje vietoje esau. Mat, Vaičkus su Tendžiulyte nemokėdami teksto, buvo nušokę per kelis puslapius pirmyn. Aš stovėjau scenoje nežinodamas, ką veikti. Vaičkus būtų man išpyręs į koją, jei būčiau stovėjęs arčiau jo, bet jis tik man rodė su koją, kad greičiau nešdinčiausi iš scenos. Išėjęs iš scenos, aš jaučiausi, kaip amerikona sakė: "Like two cents"...

Per repeticijas Vaičkus labai grubijoniškai elgdavosi. Jis, būdavo, kad treptelės koją į grindis, tai apačioje gyventojams lempos nukrisdavo. Aš jam tuo kart pastebėdavau, kad geriau važiuotų atgal į Lietuvą, kur grindys negristos, ten galėsi trepsėti kiek norėsi... Vargšė Tendžiulytė labai daug nukentėdavo repetacijose. Ji labai gerai vaidindavo, bet nežinia už ką Vaičkus būdavo labai piktas ant jos. Jis ją pagriebęs už plaukų perblokšdavo ant grindų ir stumdydavo, kaip kokią vergę, nežinia kam, nes veikalo tekstas to nereikalavo. Jis taip pat sakydavo, kad nei vienas geras artistas negali būti su defektais. O pats kaip tik buvo šveplas ir su defektais išlardavo žodį, švilpdamas. Nemalonu rašyti taip apie menininką, bet jis menininko vaidmenį vaidino už pinigų, o aš dirbau dovanai...

Vaičkus dažnai pasigirdavo, kad jis esau vaidinęs drauge su Šaliapinu ir jie turėję keliaujančią trupę Rusijoje. Jam būnant Amerikoje, Šaliapinas grįžo į Europą po

savo koncerto "Carnegie Hall". Tuo kart Vaičkus paprašė manęs, kad aš jį nuvežčiau į New Yorko uostą, iš kurio Šaliapinas iškeliauja laivu "Bremen". Jis svajėjo, kad gaus iš Šaliapino paliudijimą, kad jis labai geras aktorius ir gaus vaidinti filmuose "Hollywoode". Nuvažiavę į uostą, pasisakėme, kad norime pasimatyti su Šaliapinu; gavome pasus iėti į laivą ir suradome jo kajutę prikrautą gėlių ir visokių dovanų iki lubų. Bet Šaliapinas dar tebebuvo ant denio ir buvo apstotas milijonierių moterų, kurios garbino jį už gražų dainavimą operoje ir koncerte. Jos linkėjo jam laimingos kelionės ir pasisekimo Europoje. Tuokart Vaičkus ir atpuolė. Jis nedrįso prie jo prieiti, bet greičiausiai, kad jis jo net nepažinojo. Mes pamatėm Šaliapiną, bet grįžom nieko nelaimėję... Mano linkėjimas Vaičkui: Dieve, duok jam dangų, tegul jis ten spardosi...

Teko man dirbti ir su Antanu Vanagaičiu. Kai jie atvažiavo iš Lietuvos: Jis, Ališauskas ir Dineika, ir pradėjo kalbėti apie nuolatinę vaidintojų grupę Amerikoje, tai aš jiems atsakiau broliškai: "Jūs sušalsite Amerikoje, kaip ir kiti", bet aš klydau. Jie buvo gabūs žmonės ir mokėjo prisitaikyti prie šios šalies reikalavimų. Jie labai gerai suvaidino keletą veikalų, prie kurių prisidėjo ir Stasys Pilka, ir buvo malonu matyti juos vaidinant. Vėliau jie susiorganizavo taip vadinamą "Dzim dzi drim dzi", ir apie jų pasekmes man netenka nieko nei minėti, visi tai žino...

Vėliau ir man teko su juo dirbti. Atsimenu Brooklyne padėjau jam suvaidinti jo paties kaž kokią operetę ar muzikališką komediją. Taip pat padėjau jam įdainuoti keletą plokštelių, ir kaip pakriko jo Dzimdi drimdzi, tai padėjau jam važinėjant su vodeviliu, veikėme kartu: Elizabete, Newarke, Viksbery ir Amsterdam, N. Y. Jis gerai mokėjo sudaryti iš liaudies dainų motyvų pritaikytą satyrą, už ką kai kurie jam prikišdavo, kad jis darto liaudies dainas. Jis neišjuokdavo dainos, tik pasinaudodavo muziką satyrai. Man teko dainuoti daug kartų su juo "Mudu du broliukai" Steponaičio. Bet jau ji pasidarė tiek populiari, kad visi ją mokėdavo. Tuo kart aš sugalvojau kitokią ir, nedrąsiai pasiūliau jam savo: mudu du broliukai. Ir jis su mielu noru sutiko ir štai toji daina:

(Tik ištrauka)

SENI KAVALIERIAI

Mudu dar nevedę, abu kavalieriai
Ir pas savo šeimninę šaunūs burdingieriai.

Ar nebūtų laikas mudviem pagalvoti,
Kad Katriutę ar Mariutę sau susieškoti;

Kas iš seno berno, — kas gi iš jo vieno?
Tai taip sakant kaip iš ožio nei vilnos, nei pieno.

Tokomis imitacijomis pasinaudodavo ir paprasti žmonės. Tas daineles dainuodavo piknikuose ir kitokiuose pobūviuose. Dalyvavimas su Vanagaičiu jis padarino mane daugiau rašyti tokių dainelių. Parašiau džiukiškai "Adomucis ir Ievucė". Buvo įdėta "Vienybėje", iš jos persispausdino kokis laikraštis Lietuvoje, iš Lietuvos laikraščio vėl atsirado Amerikos "Dirvoje", iš Lietuvos satyriškame laikraštuke "Rimbas". Dar vienas man pagrojė Pecelvanijos polką ir dainavo tuos pačius žodžius. Tuomet aš supratau, kad žmonės pageidauja kartais ir pasijuokti. Dėl to aš ir išleidau savo eiles atskira knyga "Iš Dūminės Lūšnelės".

Man patikdavo tokio būdo žmonės, kaip kad Vanagaitis. Jis ėjo gyvenimo keliu ramiu būdu. Jis nebuvo užsispyrėlis dirbti kuriai nors vienai srovei: jis dirbo visiems — jis buvo tik lietuvis. Tokiam žmogui tik ir tinka vardas "Pasaulio Lietuvis". Taip pat Vanagaitis neatsisakė gražaus gyvenimo, nes savo juokais jis gerai pelnėdavo.

Aš jį atsimenu tokį: visada su daina, visada su juokais, jis ėjo linksmas plačiuoju vieškelio, o aš jį sekdamas, einu nors siaruoju takeliu...

5. SOLISTAS

Solistas — tai yra ne lietuvių kalbos žodis. Jis greičiausiai paimtas iš Italų. Bene bus italai pirmieji, kurie rašė "operas". Dainuojant operoje tenka dainuoti: solo, duetu, triu, kvartetu, kvintetu ir sekstetu. Todėl tie vardai paeina nuo italų skaitlinės. Lietuvoje, kiek aš pamenu, niekas nežinojo to žodžio "solistas". Lietuviškai išeitų pavienis. Viskas, ką mes girdėjome solo giedant, tai kunigą per mišias arba kokią berną rėkujant, kai ėjo į laukus, bet tai nebuvo solistas. Lietuvoje tik paukštis buvo solistas. Lietuvos kaimo jaunimas mano laikais turėdavo "pravadininką", kuris vesdavo, o kiti pritardavo. Kartais pasitaikydavo, kad mergaitės natūrališkai sudarydavo tris balsus ir labai gražiai sudainuodavo. Nie-

SI AURUOJU TAKELIU

ko stebėtino, kad tais laikais niekas nežinojo, kas yra solistas, bet štai 1950 m. vienas garsus kalbėtojas ir visokių draugijų pirmininkas, viename pobūvyje kalbėdamas apie dainininkus, labai kvailai nukalbėjo. Jis nukalbėjo taip: „Kraučiuonas nors labai daug vaidino ir dainavo, bet nebuvo solistas“. Tas žmogus labai pasivėlino su tokia kalba. Pamenu kad 1910 m. Brooklyne buvo kokis parengimas ir išėjo vienas jaunas vyrukas ir sudainavo dainelę: „Ant ežerėlio rymoju“. (Dainavo Jonas Kulis). Aš tuo laiku ir galvojau, kaip tas žmogus turi drąsos eiti vienas dainuoti prieš publiką. O publikoje nugirdau vieną kalbant: „Tas vyrukas gražiai dainuoja, bet ar gi nėra tokių kurie mokėtų jam pritarti, dabar vienas dainuoja, nei šis nei tas“...

Pirmas mano, kaip solisto, viešas pasirodymas įvyko 1912 m. Tuo laiku lietuviai „filmų“ dar neturėjo. Antanas Račiūnas sumanė pavažinėti po kolonijas, rodydamas iliustracijas. Jis tuokart pasikvietė mane padainuoti rodymo paveikslų metu. Važinėjome anglių kasyklų rajone, lietuvių apgyventose vietose Pensilvanijos valstijoje. Jis rodydavo, kaip mergaitės Lietuvoje grėbia šieną, kaip dirba laukuose, pats aiškindamas, ką vaizduoja tie paveikslai, o aš dainuodavau ta proga atfinkamas dainas: „Už Raseinių, ant Dubysos, teka saulė teka, geltonplaukės, puikios visos, šneka ten, oi, šneka. Po rasas kasas šukuoja, saulė jas džiovina, kad užgieda uždainuoja, širdį ten ramina“... Tokias iliustracijas rodydavo. Dainuodavau ir kokią meilišką dainelę, kaip: „Onytė miela“. Ir — „Už giružės teka upė, prie jos kaimas puikus, Juodas — „Už giružės teka upė, prie jos kaimas puikus, juodas varnas ten nutūpęs ir lest šaukia vaikus“, ir t. t. Taip ir kaip varnas pranešė iš karo lauko baltą ranką su aukso žiedu...

Važinėdamas su Račiūnu po Pensilvanijos valstijos miestelius, pirmą kartą susitikau su Antanu Sodeika. Jis tuo laiku vargonininkavo Mahanoy City, Pa. Užėjome su Račiūnu prašyti Sodeikos, kad paakompanuotų man Miko Petrausko dainelę „Dovanojo man tėvelis pupų recelį“, džiūkiškai. Akompanimentas buvo gana lengvas, bet tais laikais Sodeikai buvo dar persunkus, jis dar buvo mažai išsilavinęs. Bet jis man akompanavo visas daineles. Mudviejų praktikavimo metu, jis, atsisukęs į mane, sako: „Tu labai gražiai dainuoji, kad aš tokį balsą turėčiau“. Tiesa jis dar buvo jaunas ir mažai išsilavinęs, jo balsas buvo baritonas, o mano tenoras, tai jam taip atrodė, kad aš geriau dainuoju už jį. Bet vis dėlto jis buvo vargonininkas ir turėjo geresnį ir lengvesnį gyvenimą, kaip kad aš. Jis turėjo daugiau laisvo laiko mokytis muzikos ir dainavimo. Po to mums teko abiem dalyvauti keliose operetėse, dainuoti duetus ir vaidinti kartu. Jis buvo baritonas, o aš tenoras. Prisimenu vieną duetą iš „Velnias išradėjas“, kaip dainuodavome iškilmingai išradę kaip pagaminti degtinę, kuri sugundys ir artoją, ir dainuodavome: „Prisigerkit visi žmonės šitos pragaro malonės, Gerkit be mīeros, be saiko, niekas lai jūsų nesulaiko, — tuomet velnio jūs klausysit, ką jums lieps, jūs tą darysit. Taip“

Taip mes likome su Sodeika širdingi draugai. Po kiek metų jį likimas nunešė į Lietuvą, ir jis tapo garsiu Lietuvos operos dainininku, o aš likau čia. Bet 1928 metais Sodeika grįžo į Ameriką ir čionai koncertavo. Tuokart mes vėl susitikome, ir jis man padovanojo iš operos Rigoletto savo paveikslėlį ir užrašė: „Mano mielam scenos bendradarbiui K. B. Kraučiuūnui atmintis — A. Sodeika“. Tai buvo maloni mano mylimo dainininko Antano Sodeikos atmintis...

Man buvo sunku prasimušti į gražesnę ateitį. Mano gyvenimui buvo lemta pasilikti ir eiti tik siauru taku... Aš likau dainuoti tik tiems vargšams, kurie neturėjo laimės gyventi Lietuvoje. Aš juos linksmindavau ir primindavau jų vargą šalį Lietuvą ir jų vargingą gyvenimą šioje vandenyno pusėje. Nuo manęs jie pradėjo suprasti, kad, jei žmogus dainuoja vaidindamas, ar koncerte dainuoja vienas, tai jis yra „solistas“...

Tiesa, buvau ir aš pradėjęs mokytis vargonininkavimo, maždaug porą metų mokinausi skambinti pianinu, tačiau vargonininku netapau, viena, kad nepelningas darbas, antra, nenorėjau likti vergu ir tarnauti kokiai vienai sektai...

6. VEDYBOS

Važinėdamas su Račiūnu po kolonijas, jau buvau porą metų, kaip vedęs. Dainuodamas sutikdavau daug mergaičių, kurios buvo čia gimusios, bet augdamos prie tėvų, dar gerai kalbėdavo lietuviškai. Tais laikais dar ir tėvai kitaip nemokėjo kaip tik lietuviškai, todėl ir vaikai neištautėjo. Tik vėliau, kai pradėjo tėvai keverzoti svetimą kalbą, jų vaikai pateko į svetimas rankas. Tėvai

Štai kaip atrodė Velžio kaimo pirkelė po išskirstymo vienkiemiais. Gražus buvo Velžio kaimas prie Nevėžio. 1929 m. jis atrodė, kaip po gaisro. Paveikslėlyje matoma Petro Aleliūno pirkelė lauko viduryje. Nei medelio, nei sodelio aplinkui nematyti.

negalėjo vaikus mokyti to, ko patys nemokėjo. Tuomet vaikai pateko į svetimą įtaką. Tais laikais ir aš galėjau, kad apsivedžiau su grinorka. Žmonės taip pat stebėdavosi, kad vos dviems metams praslinkus nuo vedybų, aš išvažiuodavau iš namų savaitei ir ilgiau, flirtuodavau su merginomis, kaip viengungis. Bet ką žmonės žino, ar aš vedęs? Aš neteisingai prisiekiau veddamas, kad atliksiu vedusio žmogaus pareigas, bet su meile tas nieko bendro neturi. Ar aš turiu neapkęsti tų mergaičių, kurioms aš patinku ir su kuriomis malonu pasikalbėti? Aš nesu amerikonas, kuris sako: „Gavau mergaitę geriausią iš viso svieto“. O už metų, kitų, ieško divorso arba nušauna geriausią mergaitę ant viso svieto... Aš tokios, deja, negavau, milijonai yra geresnių už manąją. Su mano vedybomis buvo taip: Vedžiau mergaitę vardu Marytę, kurios bendravardę palikau Lietuvoje. Anoji man tikrai atrodė „geriausią iš viso svieto“. Bet jos negavęs, vedžiau kitą Marytę. Vedžiau, nes reikėjo sukurti šeimą, vedžiau iš keršto josios tėvams, kurie, vos pradėjus draugauti su ja, pradėjo manęs nekęsti ir nepasitikėti manimi. Jie sakydavo dukteriai: „Jis negyvens su tavim, jis pames tave, jis socialistas bedievis“. Taigi vedžiau prieš savo norą, ir turėjau parodyti fanatikams, kad galiu atlikti visas pareigas, kokių jie reikalauja, bet savo širdyje galiu pasilikti laisvas, nevedęs. Mano žmona nebuvo man skirta, ir aš ją neteisėtai vedžiau, ji daug geriau tiko kitam. Bet aš atlikau vedusio žmogaus pareigas ir dabar, rašydamas šią knygą, jau 45 metai, kaip gyvenu su ta pačia, kad ir nevedęs. Padariau tai ant keršto tiems, kurie apie mane blogai galvojo. Aš nėsiskyrčiau ir nemačiau reikalo skirtis ir baigsiu gyvenimą su ja iki galo.

Gal ir nebūtų taip blogai gyventi, jei ne tas žmogaus būdo skirtumas. Blogiausia tai, jog viena traukia į vieną pusę, o kitas — į kitą. Aš mėgdavau skaityti knygas, laikraščius, eidavau vaidinti veikalus, dalyvaudavau chore, dažnai išeidavau į pamokas, o jai visa tai nepatikdavo. Ji mano knygas mėtydavo kur į kampą ir vadindavo „plaučiais“, o laikraščiai tai jai būdavo „šiukšlės“. Ji nuolat tą patį kartodavo: „Visi žmonės juokiasi, kad tu jau senas ir dar eini dainuoti. Tu su savo dainelėmis viską pradainavai. Žiūrėk, kaip kiti, nieko neskaito, nežino, ir nedainuoja, o mokytesni ir už tave. Ką tu turi iš tų savo dainų? Kiti turi savus namus, turi automobilius, kitų žmonos turi gražius parėdus „furkočius“, o ką aš iš tavęs turiu? ir tu pats, viską pradainavęs, nieko neturi“...

Ji nebuvo per daug tikinti, bet jau poteriesius tuos pačius kalbėdavo kasdieną. Aš jai siūlydavau pasirinkti tokį, kuris nieko nežino, o daug turi, bet ji apie tai nė klausyt nenorėdavo. Jeigu mano žmona būtų buvusi gudresnė, tai ir iš „moonšainės“ būtų praturtėjusi, kaip Burbliauskienė. Josios vyras visai kvailas buvo, ir visai jai nereikalingas buvo. Ji ant galo savo vyrą į beprotnamį padėjo ir turėjo iš ko gyventi be jo uždarbio.

Taip mes labai dažnai gražiai pasikalbėdavome su žmonele. Aš jai sakydavau: — Aš džiaugiuosi, kad to viso neturiu. Jei bučiau buvęs turtingas, turėjęs automobilį, tai gal jau seniai bučiau sprandą nusisukęs, o dabar ir šiandien dar gyvas...

O kas nieko neturi, tai taip ir gyvena, kaip kad skruzdėlė pasakė svirpliui, kuris per vasarą dainavęs atėjo pas skruzdėlę prašyti maisto žiemos laikui. Tuokart skruzdėlė svirplio paklausė: Ką veikei vasaros laikui, kad žiemą neturi ko valgyti? — Aš vasarą dainavau, — atsakė svirplys. — Tai dabar eik šokt, atsakė skruzdėlė...

(Bus daugiau)

SIAURUOJU
TAKELIU

Tremtinės prisikėlimas

(B. Pukelevičiūtės "Aštuoni Lapai")

Šiomis dienomis iš spaudos šis skaitytojas tesurado vieną pasirodė nauja knyga. Tai B. Pukelevičiūtės "Aštuoni Lapai", dienraščio "Draugas" vos praskleidus ją, susidaro premijuotas romanas. Su juo nemaža skaitytojų bus susipažinę ano dienraščio atkarpoje. Bet skaityti romaną atkarpoje ne visi mėgsta. Kitas dalykas, kai veikalas išeina vientisos knygos formoje.

"Aštuoni Lapai" išleisti labai gražiai, viršelio aplankas skoningai atliktas dail. Telesforo Valiaus. Kaip knygos spauda taip ir įrašimas be priekaišto. (Kelios korektūros klaidos atitaisytos knygos gale —

nauja.) Malonu šią knygą ir rankas paimti ir pavartyti. Jau vos praskleidus ją, susidaro šventiška nuotaika. Antrasis "Aštuonių Lapų" pavadinimas (prieš turinio, metmenų puslapį) yra "Didžioji savaitė". Knyga praedama Verbomis ir baigiama Velykomis. Tie yra pagrindiniai knygos skyriai arba "lapai". Prieš kiekvieną tokį skyrį eina vienas puslapis psalmės primenančių eilių, pritaikytų kiekvienai didžiosios savaitės dienai. Kaip, an-tai:

"Pietà.

Motin, Motin, be žodžių te-būna tavo rauda — žemė ir jūros rauda be žodžių.

Alyvmedžiai suklaupia var-karo maldai; pro karsto angą pralekia tamsios paukštės ---

Tau nepraėjus nei vienas ka-lavijas, Motin:

Jų septynios rankenos žėri prietemoj, lyg aštrus liepsnų vainikas.

Ateina naktis ir žvaigždės ty-liai suka nesibaigiantį ratą. Aplink mirtį — amžinąją savo ašį.

Pietà... (308 p.)

Šis antrasis posmas yra iš didžiojo šeštadienio perskyri-mo pradžios.

Po kiekvienos didžiosios sa-vaitės dienos skyriaus seka mažas priedas, kuriuose auto-rė lyriškai ir švelniai atpa-

koja šviesios vaikystės ir ank-styvos jaunystės atsiminimus. Kiekvienas pagrindinis per-skyrimas glaudžiai susijęs su jo priedu, bet iš dalies autorė galėjo net dvi atskiras knygas padaryti. Sakytume, vaikystės aprašymai drąsiai gali lygin-tis su panašiomis knygomis tarptautinėje literatūroje (kad ir H. Carossa ar ne taip senai pasirodžiusia G. Raverat "Pe-riod Piece").

Šiaip ar taip, per 500 krikš-čionybės metų lietuvis buvo glaudžiai suaugęs su bažnyti-nėmis šventėmis. O lietuvis būdui ir sielai pavasario šven-tė — Velykos buvo viena iš mieliausių. Tai senųjų laikų, po žiemos miego atsibundan-čios gaivalingos gamtos, ar (Tesinys 5 psl.)

IRENA TRAKELYTĖ

Grigaitytės pergamente — nieko naujo

Su liūdesiu tenka pripažinti, kad dauguma mūsų vidurinėsios kartos poečių, jau ir Lietuvoje vegetavusių Salomėjos Neries šešėlyje, tremtyje atsidūrusios nieko vertingesnio nesugebėjo sukurti, nors beveik kiekviena jų išleido bent po vieną eilėraščių rinkinį su daugeliu eilėraščių, bet labai maža poezijos.

Kotryna Grigaitytė, debiutavusi 1937 m. rinkinėliu "Akys pro vėduoklę", 1950 metais Vokietijoje išleidusi antrąjį — "Paslaptis", šiais metais pasirodo su trečiaja lyrikos knygele "Širdis pergamente".

Naujasis rinkinys suskirstytas į tris skyrelius, kurių pirmajame "Jaunystė veidrodyje" dar atsispindi nuotaikos poetė palankiausiai mums pristatčiusios jos debiuto knygoje ir vienu kitu posmeliu blysterėjusios antrojoje:

Mielas, kam irklus padėjai?
Pertoli srovė nuneš!
Sutaršys gegužės vėjai,
Sutaršys jie man kasas. (16)

Tačiau ir čia nebėra to lengvumo ir nerūpestingumo mus žavėjusio prieš dvidešimt metų. Labiausiai aną periodą primenantys posmeliai padvelkia aiškia arba tarp eilučių paslėpta, bet lengvai išskaitoma melancholija, kurios priežastis visai suprantama:

Dabar, kai mano dienos
Sugrįžti nebegali,
Kasdien ryškiau regiu
Tam veidrodžio ovale
Jaunystę mano, aš tave... (21)

Ta nebesugrąžinama jaunystė poetėi dabar atrodo "Tarytum ežere balta gėlė įsalus —"; dabar tą praeitin palydėtą jaunystę ji tikina, kad ir nuodėmė "gal būt šventa ir apraudota":

Štai šitam kevale
ji skaidriu
Gintaru pavirtus:
Manoji nuodėmė —
Baltasis žiedas mirtos... (29)

Nors į pirmąjį skyrelį K. Grigaitytė sukrauna visą prieš keliasdešimt metų mūsų gimnazisčių išdainuotą krautį: paukštėlius, drugelius, vosilkėles, dobilėlius ir t.t., kas dažnai nuskamba per daug jau naiviai, tačiau vis dėlto šis skyrelis tenka laikyti poetėi geriausiai pasisekusiu. Pasitaiko ir čia visai blogų eilėraščių, kaip "Prie židinio" ar "Baliuje", tačiau žymiai mažiau, negu sekančiuose dviejuose skyreliuose.

"Nemigose" K. Grigaitytė atsisuka veidu į rūsčią dabartį — realybę:

Kas džiaugsmą man išvarė iš namų,
Kas užpūtė ugnelę židiny?
Dygūs visi takai, kuriats einu,
O laimė slepiasi, kai ją mini. (35)

KOTRYNA GRIGAITYTĖ

NEMUNO ŠALY

Širdin žodžiai įdainuoti
Su lakštingalos giesme.
Tyliai, tyliai supas luotas
Rausvam Nemuno žaisme.

Mielas, kam irklus padėjai?
Pertoli srovė nuneš!
Sutaršys gegužės vėjai,
Sutaršys jie man kasas.

Žlūrėk, glaudžias vosilkėlė
Jau prie dobilo peties.
Naktis, laumių dukružėlė,
Mums sugaut tinklus išties.

Aidi ilgesio varpėlis
Anoj pusėj vandeny.
Žiedais vyšnių barstos keliai
Kur sustoji, kur einu.

GYVENIMAS

Gyvenimas nubėga
Nežinomu keliu:
Per žiedelius, per sniegą
Pavyt jo negaliu...

Patvinę laiko upės
Iš keturių šalių:
Drugeliu aš nutupęs
Po žiedeliu trapiu...

Iš eilėraščių rinkinio "Širdis pergamente".

Poetė sugeba skaitytoją papirkti švelniu paprastumu ir nuoširdumu, jeigu tas paprastumas nenukrypsta į visišką lėkštumą ir banalumą, kaip kad atsitinka eilėraštyje "Motinai", vargu ar betinkančiame kad ir vaikams ar jaunimui skirtai knygai:

Vien šypsenėlė iš lopšelio
Tau atpildas už viską,
O neretai tavasis kelias
Vien ašaromis tviska. (51)

Eilėraščiai, kuriuose autorė prisistato skaitytojui drovia, silpnutė ir trapią moterimi, kuriuose buities paslaptis bando atskleisti ne gudriu protavimu, bet moterišku instinktu (Gyvenimas, Tolyne) Grigaitytei išeina gana patrauklūs ir įtikinantys, tačiau kur poetė pabando atsistoti mąstytojos (Susimąstymas) ar gyvenimo patirtimi pertekusios mokytojos (Žvilgsnis atgal, Tu nepažūsi) pozijoje, ji nuskamba tuščia retorika ir visišku neoriginalumu:

Mes stovime tik ant mažos saulės —
Aplinkui praraja gili.
Aplinkui blykčioja gyvatės žalvarinės
Ir šiepiasi nežinomi nasrai. (41)

Savaime suprantama, kad ne viską galima piešti akvarelinėmis spalvomis, — kartais tenka pavartoti ir gerokai sutirštintus dažus, tačiau aiškiai matosi, sunkioji tapy-

ba ne Grigaitytės specialybė:

"Jie tėvą... jie tėvą nudūrė,
Kai puolė apginti jis mane.
Atsinešiau peilį to dūri
Po sava po sava krūtine"... (55)

Tokius ir panašius posmus gana vykusiai apibūdina humoristo Pulgio Andriušio prieš keletą metų tartas išsireiškimas: "Gąsdinimas išvirkščiais kailiniais".

Kalbant apie humorą, šiame rinkinyje jo daugiausia randama paskutiniame skyrelyje "Prisikėlimo valanda", kur grupuojamos poetės religiniais motyvais parašytos eilės:

Juk Tu užgimęs kūtėj,
Benamis, kaip ir mes,
Sužerki mus riešutėm
Į Tėvo kišenes. (60).

o sancta simplicitas! Kai poetė rieškutėmis samstė saulę ir laimę keliuose kituose eilėraščiuose, jos humoro pajautimu nebuvom tiek paveikti, tačiau šiame ji tikrai pasiekia viršūnę.

Nemaloniai nuteikia autorės gausiai vartojami gana grubūs prozaiški posakiai, "Nors laikas miglą žers veidan" (23); "Nebradžiok tu geriau po tuos pelkynus" (28); "Mūs žemėj perdėm pavergtoj" (56); "Tegul suklups žvėris pavidale žmogaus". (61).

Talgi "Širdis pergamente" rinkinio skyrelių gradacija lyg ir simbolizuoja K. Grigaitytės poetinę karjerą: pirmasis skyrelis, kaip ir jos pirmasis eilėraščių rinkinys, yra pats geriausias, gi paskutinisys — blogiausias.

Knygą vertinant reikia paminėti ir labai nekuklų poetės perstatymą skaitytojui knygelės aplanko atkarpose. Tenai sakoma, kad K. Grigaitytė esanti "viena ryškiausių moteriškumo atstovių mūsų literatūroje". Teigimui paremti pasikviečiami net trys autoritetai, kurių vienas, kalbėdamas apie autorės kūrybą, skaitytoją tiesiog pritrenkia tokiais vardais, kaip Gabriele Mistral ar Fra Angelico, gi antrasis, praradęs bet kokį saiką, porina, jog "Grigaitytės nuostabus kūrybos kraitelis yra retos vertės literatūrinė dovana". Šitoks poetės pristatymo būdas, kad ir labai plačiai vartojamas šiame reklamos krašte, mūsų nebuvo įprastas ir vargu ar yra priimtinas. Šiuo atveju vargu ar tai išeis į gerą pačią autorei, o juo labiau ją liaupsinantiems recenzentams. Ne vienas skaitytojas, knygelę perskaitęs ir neradęs pažadėtų vertybių, pasijus lyg gavęs minėtų autoritetų indorsuotą netikrą čekį. Kitą kartą toks skaitytojas panašiais indorsantais nebetikės, nors "čekis" ir būtų tikras.

Atskiro paminėjimo vertas dail. V. K. Jonyno moderniškasis ir giliai prasmingas viršelis bei kruopštus ir rūpestingas techninis knygelės išleidimas.

Kotryna Grigaitytė ŠIRDIS PERGAMENTA. Lyrika. Išleido Venta, 1956 m.
Autorės nutrauką darė V. Maželis; 72 pusl., kalina nepažymėta.

(Tęsinys iš 4-to pusl.)

krikščioniškojo gyvybės nugalincijos mirtį, — prisikėlimo simbolis. Kas tos linksmos šventės nelaukė būdamas vaikas ar jau paūgėjęs?

Visai kitokia didžioji savaitė ir Velykos pasitinka veikal herojė — autorę ("Aštuoni lapai" parašyti pirmuoju vardu) karo viesulo žiauriai su naikintame Dancige, Vokietijoje. Kitados būta šaunaus miesto. "Laisvasis Dancigas — išpuikęs Hanzos miestas, rytų ir šiaurės jūrų prasisiekėlis, puošnus, turtingas, pavydus: padegantis kiekvieną naują uostą, kiekvieną pašonę augantį varžovą, metų metais nenurungiamas visoj plačioj pakrantėj. Godžiai grobstomas kiekvienų rankų, žvanginantis auksiniais savo guldenais ir neištikimas, kaip mįslinga mylimoji. Atsiduodantis, bet niekad nepriklausantis; kaskart naujai pražystantis kiekviename delne, kaskart gudriai susiskleidžiantis, pajutęs seną kėsą — vasalo paklusnumo ir aukso pyliavos nelengvą duoklę". (16-17 pusl.)

Citata taip pat byloja apie puikų autorės stilių. Bet ne toks jau buvo fosforų bombų dūmuose smilkstas Dancigas, kai tenai karo viesulo nublokšti žmonės buvo paskendę didžiausioje nedalioje ir aimanoje. O raudonasis maras buvo baisnis už visus kitus iki šiol šią žemę lankiusius. "Godus yra naujasis viešpats: tai ne senieji Babilonijos karaliai ir ne lenkti Auksinės Chano Ordos kalavijai, ne turkai, smagistai senius ir kūdikius ant miėtų.

"Taip lengvai jis tau nepadovanos mirties, nes po mirties — pasibaigia jo visagala teisė. Jam nepakanka sulenktų pečių ir rankų baudžiamos; tu jam neišsipirksi net kraujo kaina. Jis nori pasiglemžti tavo dirginių raizginius, širdies plakimą, vaizduotės neišžiūrimus pavidalus ir smegenis, kur knibžda mintys, lyg nuo virkščių dar neatplėšti naujagimiai". (67 pusl.)

Būtų nedėkinga knygos autorei, jei čia viską, nors trumpai, atpasakočiau. Tą palieku būsimam knygos skaitytojui.

Nepaprastai ryškų kontrastą sudaro anie jaunu, laimingų dienų prisiminimai. O karta kuri užaugo nepriklausomoje Lietuvoje iš ten išsivežė daug žviesių vaizdų:

"Ir pakvipo tamsia doblieina, kai basos kojos traisko rastos žiedus ir atlapon krūtinėn padvelkia vasaros vėsa, kai žvengia bėri erzilai, ištisė žvilgančius kaklus, kai pamiškėn nulinguoja melžėjų kibirai ir pakvimpa šilta pieno putla.

"Skaudžiai saldus jauno vyro džiaugsmas: šienpjūvio, medkirčio ir sėjiko — kai tarp pirštų skamba kviečiai, lyg auksiniai rugsėjo varpai, kai delną svilina pustoma dalgė, kai žalias ežero vanduo nulaša, karštom strėnom ir nudėgusiom blauzdom. Kai sveiki

dantys plėšia sultingą, rudenių obuolį, o naktį — kvepiančio šieno patalę garsiai dunksi nerami širdis". (31-32 pusl.) Ir kiek čia gimtosios žemės meilės!

Be puošnių vaizdų autorė įmiešė į knygą daug gilaus jausmo ir prasmės. Teatleis man gerb. leidėjai ir autorė, jei čia paduosiu kiek ilgesnę citatą.

"Ant kalno, kaimo kapinėse, kur linguoja liūdnos pušys, trupėdamos sausais spygliais, kur šiurena parudavę smilgos ir rugpjūčio naktį gailiai čirpina žiogai, egliniuose karstuose guli žemdirbių genties numirėliai: kaulėti seniai ir mažučiai vargo kūdikiai, žaliūkai vyrai - lažininkai ir jų atsivestinės nuotakos. Guli seserys, marčios, mošos, motinos. Lyg iškirstos obelys atidavę giminės gyvybei sopulingą vaisių". (141 pusl.)

Ir autorė toliau klausia:

"Ar aš nesu pritvinkusi tos šimtmečių gėlos ir sielvarto?" Ji atsako:

"Aš žindau šimtus motinų ir įčiulpiu jų kraują ir apkartusį jų pieną iš sopuliu pritvinkusių krūtų. Ir tą ilgesį — ant liūliuojančio rugių kalno, kai didelės ir tvirtos mergos užsičia už juostų blykčiojančius pjautuvus ir susėda ties gu-bom.

"Ir kai jos naktį gano pagirye dvaro jaučius, ir kai skaičiuoja danguje žvaigždes, ir kai įaudžia jas kaišytinėn prikyštėn drauge su rūtom ir lelijom, ir kas jas įpina graudžion dainon.

"Aš savyje juntų baudžiauninko nuolankumą, neturtelio apmaudą ir skriaudžiamojo užslėptą pagiežą. Ir pelų duonos prieskonį burnoj, ir botagui palenktus pečius. Juntų alkį ir troškulį, ir kiekvienos gimdyvės riksmą, ir tas tvinkčiojančias vasaros naktis, kai vyro geismas yra tiktai bedalio aimana, ir kai moters atsidavimas yra tiktai bekraštis sielvartas". (141-142 pusl.)

Jei jau sakoma, kad lietuvių tremties literatūrą baigia užvaldyti moterys, tai Birutė Pukelevičiūtė su savo premijuotu romanu "Aštuoni lapai" gali tapti tikra valdove. Prieš kurį laiką debiutavusi stipriai poezijos žanre ("Metūgės"), B. Pukelevičiūtė gaivalingai įžengė į beletristiką padovanodama mūsų tautai kultūrinį lobį. Reikia tikėtis, kad "Aštuoni lapai" pasieks ne tik kiekvieno laisvo lietuvių knygų lentyną, bet ir jo širdį. Vl. Gilius

Bendra sovietu-norvegų elektrinė

OSLO. — Norvegų ir rusų ekspertai aptarė elektros jėgainės, kuri bus pastatyta ties Norvegijos-Sovietų Sąjungos siena, įkinkant Pasvik upės vandenį. Srove naudosis abi valstybės. Kiekviena iš dviejų elektros jėgainės stočių turės po 30,000 kilovatų pajėgumo.

— Japonijos jūroje rastos 5 Amerikos lėktuvų plūdės. Manoma, kad jos priklausė oro sąlygas tiriančiam lėktuvui, įskridusiam į siaučiantį tifūną. Visi 6 įgulos nariai neteko gyvybės.

— Iki šio meto Egiptas gaudavo 30% visų pajamų už plaukiojamą Suezio kanalą. Dabar, JAV padedant, Egiptas gaus 40% visų pajamų.

Maršalas Vorošilovas pakabino ant Indonezijos prezidento Soekarno kaklo Lenino ordiną ir padovanojo jam lėktuvą.

— Sovietų Sąjunga pasižadėjo grąžinti visus nelaisvėje laikomus japonų karius.

— Prezidentas Soekarno pasirašė sutartį su Sovietų Sąjunga, kuri suteiks Indonezijai ilgą laiką paskolą.

BIZNIO IR FINANSŲ PATARĖJAS

Pirkdamas ar parduodamas prekybos įstaigą, organizuodamas ar padidindamas įmonę ar kokį biznį, pasitark su

WILLIAM J. DRAKE -DRAGŪNAS

85-03 Wareham Place,

JAMAICA, N. Y.

Tel. Jamaica 6-7272

LIETUVIŲ DĖMESIUI!

NEWARK'E ATIDARYTAS OFISAS SIUNTINIAMS GABENTI Į SSSR

Į UKRAINĄ, LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR KITUS KRAŠTUS.

Siunčiame maisto produktus, naujus ir dėvėtus drabužius, medžiagas, vaistus ir t. t.

SIUNTINIAI IŠSIUNČIAMSI 48 VALANDŲ BĖGYJE.

— Siuntėjui įteikiamas pašto pakvitavimas apie išsiuntimą. —

— Siuntiniai pristatomi gavėjui 7-8 savaitių bėgyje. —

Siuntiniai, siunčiami oro paštu, pristatomi 7-10 dienų bėgyje.

Siuntėjas gauna asmenišką gavėjo pakvitavimą.

VISI SIUNTINIAI SIUNČIAMSI SU JAV APMOKETU

MUITU, IR PRISTATYMAS GARANTUOJAMAS.

SIŪSKITE SIUNTINIUS GIMINIEČIAMS!

Ofisas atdaras kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais nuo 9 val. ryto ir 4 val. po pietų.

Reikalaukite katalogų. Rašykite rusiškai arba angliškai.

Netoli Pensilvanijos geležkelio stoties Newark'e.

PACKAGE EXPRESS CO.

314 MARKET ST.
NEWARK, N. J.

Mitchell 2-2452

(Siuntiniai persiunčiami su Parcels to Russia, Inc., leidimu).

SIUNČIAME SIUNTINIUS JŪSŲ GIMINĖMS Į LIETUVĄ

Priimame:

VARTOTUS IR NAUJUS DRABUŽIUS, VAISTUS, MAISTĄ,

AUDINIUS IR ODAS BATAMS.

Didelis pasirinkimas medžiagų, batų, skepetaičių, odų mūsų krautuvėse

AMERPOL ENTERPRISES

(CENTRAS)

11601 JOS. CAMPAU AVE., DETROIT 12, MICH.

6618 MICHIGAN AVE. (skyrius) TEL. TO. 8-0298

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Siunčiame dėvėtus ir naujus drabužius, medžiagas, vaistus ir maisto produktus. Senus ir naujus daiktus priimame ofise. Muitai apmokami čia, gavėjas neprivalo mokėti jokių mokesčių. Pristatymas garantuotas. Drabužiai, maistas ir vaistai gali būti viename siuntinyje iki 20 svarų. Mes taip pat siunčiame batus. Geriausios rūšies medžiagas ir audinius siunčiame tiesiai iš Anglijos. MŪSŲ ĮSTAIGA YRA:

TEDDY'S SHOES

krautuvėje, 2130 West Cermak Road Chicago 8, Illinois

T. JEDRZEJAK—Platesnių informacijų telefonuokite FRontier 6-0433.

Istaiga kasdien atdara nuo 9:30 iki 5:30. Pirmadieniais ir ketvirtadieniais iki 8:30 P. M. Nereikia tartis dėl atvykimo.

NELAUKITE— RYTOJ GALI BŪTI PERVELUI!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar žiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaime išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET

Telefonas: CEntral 6-5208

KAMBARYS 1043

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY

PEARL ASSURANCE COMPANY

LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY

MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.

MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY

AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.

MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

Kitataučių šių dienų knygose

Kas kaltas?

Didelėje nelaimėje žmogus pasiklauso: "Kas kaltas?" Kodėl ta nelaimė? Ar tai eilinis gyvenimo nuotykis, ar supykusio Dievo pabauda nuodėmingam žmogui?

Toks klausimas visu aštrumu buvo sprendžiamas Europoje po 1755 metų žemės drebėjimo Portugalijos sostinėje Lisboje.

Vieną sekmadienio rytą, kada tūkstančiai žmonių klausėsi mišių bažnyčiose, šis drebėjimas sugriovė beveik visą miestą ir visas bažnyčias, užmušdamas 15,000. Europoje kilo teologinis, filosofinis ir mokslinis ginčas, kurį pavaizduoja Londone išėjusi T. D. Kendrick'o knyga "The Lisbon Earthquake", recenzuojama Londono "Times Literary Supplement" žurnale. Lietuviams ji gal būtų, taip pat, įdomi, nes dabartinė Lietuvos nelaimė dažnai svarstoma nuotaikomis, kuriomis žiūrėta į žemės drebėjimą Lisboje.

Tokių nelaimių atvejais, valstybės pareigūnams visu aštrumu stoja klausimas: kas daryti? Kendrick rašo: "Kas piliečiams daryti? Ar padėti atstatymo darbams, ar pamiršti viską žemišką ir gelbėti sielą, nes kūnui, gal būt, gyvenimo dienos jau suskaitytos?"

Tuometinis portugalų premjeras Pombal (Brazilijos indėnų kraujo turėjęs), aišku, iškėlė materialinės pagalbos mintį, bet italas jėzuitas, tėvas Malaguda, šaukė gelbėti savo sielą. Jo pamokslai buvo tokie karšti, kad rimtai grėsė pakenkti atstatymo darbams. Todėl vyriausybė jį pirma iš sostinės ištrėmė, o po to pavedė Inkvizicijai, kuri jį pasmerkė ir viešai pasmaugė visą dieną nutęstame vyksmė.

Prancūzijoje dėl tos nelaimės priežasties susiginčijo rašytojas Voltaire ir filosofas Rousseau. Pirmasis sakė, kad drebėjimas įrodė vokiečio filosofo Leibnizto klaidą tikėti, kad pasaulis esąs tobuliausias, nes jį sukūrė ir valdo tobulas Dievas. Rousseau sakė, kad drebėjimas įrodė civilizuoto gyvenimo silpnybę, lyginant su laukinio (kuris, esą, gimsta, doras) žmogaus gyvenimu. Laukiniai žmonės neturi miestų, todėl jiems ir žemės drebėjimai ne galvoje. Prie ginčo prisidėjo Karaliaučiuje gyvenęs filosofas Kantas, kuris sakė, kad Leibnizas neklydęs, nes žemės drebėjimai tai pasėka tos puikios sistemos, kuri žemės viduriuose palaiko karštį ir teikia progų visai gyvybei išsilaikyti.

Anglai atsiliepė praktiškiau. Anglikonų Bažnyčios galva (karalius) paskelbė vienadienį pasninką ir tam tikrą maldele, o parlamentas paskyrė šimtą tūkstančių svarų sterlingų (dabar būtų apie 2 mil. dolerių) nukentėjusiems. Be

to, Cambridge geologijos profesorius parašė mokslinį memorandumą apie drebėjimus ir nutiesė pagrindą seismologijos (drebėjimų) mokslui.

Arabų pasaulyje

Londone pasirodė jauno izraelito, Walter Z. Laquer, knyga "Communism and Nationalism in the Middle East", kurioje nušviečiama, kurios idėjos ir pajėgos dabar veikia sukilusiam arabų pasaulyje. Seni papročiai ten griūva ir atsisakoma nuo senojo pasaulio; tokiu būdu, įdomiu sutapimu, nacionalistai dažnai randa bendrą kalbą su komunistais, norinčiais griūvimą paspartinti. Tikėti, kad islamo tikyba komunizmą sulaikys, pavojinga, nes katalikybė jo nesulaiko Prancūzijoje ar Italijoje. Rusų komunistai islamiškas Centralinės Azijos valstybes (Bukarą, Samarkaną ir Taškentą) užvaldė ne dėl to, kad islamičiai ten nuo savo tikybos atšalo, bet todėl, kad negalėjo kardui atsispirti. Taip nacionalistams, taip

(Tęsinys 7-me pusl.)

— Maroko sultono policija sumė 61 prancūzų, kad galėtų išvežti į Prancūziją. Sultonas mano, kad suimtieji prancūzai kenkė abiejų valstybių santykiams.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

Persiuntimai į Lietuvą
ATDARA NUO PIRMAD.
IKI PENKTADIENIO
9:00 ryto iki 4:30 po pietų.
Siuntiniai priimami
TIKTAI SUSITARUS.
Pirm atvykstant telefonuikit
dėl susitarimo.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.
220 SO. STATE STREET
CHICAGO 4
Tel.: Wabash 2-9354

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAICO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 iki 12 val.
iš ryto ir nuo 7 iki 9 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 10 iki 1 val.
Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telef.: PROspect 8-3229
Rezid. telef.: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8
tiksliai antradieniais ir penktadieniais.
Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEmlock 4-5849
Rezidencija: HEmlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo
1-4 ir 7-9, Antrad. nuo 1-5, Trečiad.
ir Šeštadienį tiksliai susitarus.

Ofiso telef.: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų.
Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: VI 7-0600; Rez.: RE 7-6867
DR. BR. GAIZIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4055 ARCHER AVENUE
Valandos: 2-4 ir 6-8 val. po pietų
kasdien. Šeštadieniais 2-7 val. p. p.

Rezid. tel.: STewart 3-4511

Ofiso telef.: YArds 7-1166

DR. J. GUDAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 WEST 35th STREET
Kampas Halsted ir 35-tos gatvės
Valandos: 1-4 p. p. ir 6:30-8:30 val.
kasdien. Trečiadieniais uždaryta.
Šeštadieniais nuo 1 iki 4 po pietų

DR. A. JENKINS

PHYSICIAN AND SURGEON
(Lietuvis Gydytojas)
2500 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 2-4 po pietų
ir 7:30-9 vakaro.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso telefonai: PROspect 6-3838
Rezid. telefonai: REpublic 7-9199

GROvehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAICO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą,
išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Telef.: Ofiso ir Buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Ave., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro.
Trečiadieniais uždaryta.
Šeštadieniais 12-4 val.
Butas: 1526 So. 49th Ave., Cicero, Ill.

Ofiso telefonai: LAfayette 3-3210
Jei neatsiliepią šaukite KEDzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-2:30
Daily afternoons.
Vakara: pirmad., antrad., ketvirtad
6-8:30. Trečiadieniais tik susitarus

Dr. A. Valis - Labokas

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. Moterų Ligos
3267 SO. HALSTED STREET
Telefonai: DANube 6-1125
Valandos: 1-4 ir 6-8 vakaro.
Šeštadieniais 1-4 val. po pietų.

Dr. Julia Monstavičius

GYDYTOJA IR CHIRURGE
Moterų ir vaikų ligos
10748 SO. MICHIGAN AVE.
Tel.: PU 5-6766
Naktį skambinti rezidencijon.
1653 W. 103rd St., Beverly Hills
Tel.: BEverly 8-3946
Darbo valandos: nuo 6 iki 9 val. po
pietų kasdien, išskyrus trečiadienius
Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val. po pietų.

Telef. ofiso: PROspect 6-2240

Rezidencijos: PROspect 6-4732

DR. A. MACIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. chirurginės ligos
5700 SO. WOOD STREET
(Prieš Southtown ligoninę)
PRIĖMIMO VALANDOS:
2-4 kasdien ir 6-8 pirmad. ir penkt.
Šeštadienį 2-4 val. po pietų.
Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

DR. CONSTANCE

O'BRIIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2408 WEST 63rd STREET
Tel.: HEmlock 4-5524
Hours by appointment only.

Dr. Juozas PAUKSTYS

DANTŲ GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(ėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p.
7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12.
Trečiadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — namų CE 3-7786

DR. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 SO. ASHLAND AVENUE
Ofiso valandos: nuo 2-4 ir 6-8.
Ser., Subat. ir Nedėl. tik susitarus.
Ofiso telefonai: YArds 7-4787
Namų telef.: PROspect 6-1930
Jei neatsiliepią viršutiniai telefonai,
šaukite Midway 3-0001

Telef. ofiso: CLIFFside 4-2896

Rezid.: LAfayette 3-1172

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų.
Šešt. 2-6 val. popiet, išskyrus šeštad.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

6 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, SEPTEMBER 15, 1956

DR. VYT. TAURAS- TUPČIAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ LIGOS.
Ofisas ir rezidencija: 2410 W. 51st St.
(antras namas nuo Western Ave.)
Tel.: PROspect 8-1223 arba WE 6-5577
Ofiso val.: pirmad. 8-10 val. vakaro,
antrad., treč. ir penkt. 6-9 v. v.
ir šeštad. 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS CHIRURGAS

Ofiso telef.: HEmlock 4-2123
6255 SO. WESTERN AVE.
Rezid. telef.: PROspect 6-8484
Valandos: 2-4 po pietų ir 7-9 vak.
Trečiad., šeštad. ir sekmad. uždaryta.

DR. J. VAITAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO. 49th COURT, CICERO
Kasdien 10-12 ryto ir 5-8 val. vak.
Šeštadieniais 10-2.
Ofiso ir Buto telef.: OLYmpic 2-1381

Tel.: ofiso ir rez. PROspect 6-9400

Dr. Ona Vaškevičius

(VAŠKEVIČIŲTĖ)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 SO. KEDZIE AVENUE
Val.: kasdien nuo 1-3 popiet ir nuo
6-8 val. vakaro; šeštad. 1-4 popiet,
trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus.

Tel.: ofiso VI 2-1581; rez.: VI 2-0742

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvės)
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8 val.
Šeštadieniais 2-4 val. po pietų.
Sekmadieniais uždaryta.

DR. BRUNO J.

ZUBRICK'AS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6400 SO. KEDZIE AVE.
Valandos: 2-4 po pietų ir 7-9 vak.,
trečiad. ir sekmad. pagal susitarimą.
Telefonai: HEmlock 4-7899
Namų tel.: Hilltop 5-2557

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDAS-PROTEIZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bاندžai: Speciali pagalba Kojoms
(Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Illinois
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, O. D.

tikrina akis, pritaiko akinius,
keičia stiklus ir rėmus.
Telefonai: YArds 7-7381
Priima: Vakara: nuo 6 ir 9 val.
Šeštad. nuo 10 ryto iki 4 po pietų.
Treč. ir sekmad. pagal susitarimą.
4455 S. CALIFORNIA AVE., Chicago

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YArds 7-1829
Pritaiko Akinius
Kreivas Akis
Ištaiso:
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8.
Trečiad. nuo 10-12; penktadienį 10-2.
Šeštadieniais 10-2 val. po pietų.

Dr. Kazimieras

MICHEL

Optometristas - Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis.
Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius.
Išgydo kreivas akis be operacijos.
Idėda netikrą — artificialę aki pagal
sveiką. Praktikuoja per 39 metus.
Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonai: YArds 7-6616
Nuo 9:30 val. ryto iki 8 val. vakaro.
Tikrinu klausą ir pagelbėju
neprigirdintiems.

DR. S. VAITUSH, Opt.

Palengvins akių įtempimą, kuris
esti priežastimi galvos skaudėjimo,
svaigimo arba aptemimo, nervuo-
tumo, skaudėjimo, akių karščio.
Atitaisau trumparegystę ir toli-
regystę. Prirengiu teisingai akinius.
Visuose atsitikimuose egzaminavimai
darom su elektra, parodančia ma-
žiausias klaidas. Speciali atyda kre-
piama į mokyklos vaikus.
VALANDOS:
Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro.
Šeštadieniais iki 4 val. vakaro.
Trečiadienį ir sekmadienį uždaryta.
4712 S. ASHLAND AVE.
YArds 7-1373

Retas istoriškas veikalas

Edward Gibbon (1737-1794), garsus anglų istorikas, kuris parašė Romos kilimo, smukimo ir žlugimo istoriją, surinko ir sunaudavo savo veikalui visą turimą medžiagą. Tąsyk buvo sakoma, kad Romos istorijos rašymas baigtas. Buvo manoma, kad nieko naujo Romos istorijai papildyti nebus rasta. Netrukus, vienok, pasirodė, kad toks manymas buvo klaidingas. Pradėjo atsirasti medžiagos, kuri Gibbonui nebuvo žinoma ir nebuvo jo sunaudota.

Panašiai yra su kiekvienos tautos istorija. Ar lietuvių tautos istorijos šaltiniai jau visi žinomi mūsų istorikams? Tur būt, ne.

Visai neseniai užtiktas istoriškas veikalas ispanų kalba, išleistas 1659 m. Amsterdame, Olandijoje. Veikalas didelio formato ir storas. Jo pavadinimas yra toks:

Nuevo ATLAS de las PARTES ORIENTALES de EUROPA. En Amsterdam. A Costa y en Casa de Juan Blaeu. MDCLVIII.

Veikalo puslapiai nėra numeruoti. Jo ilgis 22 coliai, plotis 14 colių, storis apie pustrčio colio.

Veikale aprašoma rytinės Europos valstybės, kurių tarpe Lietuva tada buvo viena iš didžiausių. Skyrium Lietuva (ji vadinama Litvania) platokai aprašoma ir duodamas tų laikų Lietuvos žemėlapis. Jos sienos siekia netoli Maskvos rytuose ir netoli Varšuvos vakaruose. Žemėlapio kampe duodamas spalvotas Vytis. Tas Vytis ypatingas tuo, kad be skydo. Žemėlapis turi lotynišką užrašą, kuris yra toks: Magni Ducatus Lituaniae et Regionum Adjacentium exacta Descriptio, t.y. Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės ir kaimyniškų šalių pilnas atvaizdavimas.

Skyrium duodamas didelis Prūsijos žemėlapis. Parodoma, kad Prūsija tęsėsi visu plotu tarp Nemuno ir Vislos. Taipgi skyrium aprašoma Žemaitija, kuri vadinama Samogicia.

Trečias lietuviams labai svarbus žemėlapis tai tas, kur vaizduojama kartu Lietuva ir Lenkija. Yra tai lygiai toks pat žemėlapis, kokį neseniai išleido Vincas M. Stulpinas, ir kuris duodamas kartu su Dr. V. Sruogienės parašyta ir Tėvynės Mylėtojų dr. jos išleista Lietuvos Istorija.

Lietuvos, Žemaitijos ir Prūsijos aprašymuose tai ne viskas, kas aprašyta lietuvių reikalais. Lenkijos, Rusijos, Ukrainos, Čekijos, Vengrijos aprašymai jungiami su Lietuva. Tų tautų aprašymuose randama istorinės medžiagos, liečiančios Lietuvą ir lietuvių tautą.

Kai lenkai ir gudai nesiliauja statę pretenzijas į Lietuvos žemes, kai jie nuolat klastoja istoriškus faktus, šis "Nuevo

(Tęsiasi iš 6-to pusl.)

komunistams arabų pasaulyje vadovauja vakarietiškos apšvietos paragavusi inteligentija, kurios nuotaikos visai ne demokratinės, nes komunistai netiki į savo proletariatą (kurio nėra), o nacionalistai netiki savo tamsios liaudies sugebėjimu save valdyti. Tokiu būdu, sako Laquer, valdymo darbą turinti atlikti inteligentija, kuri nėra gausi. Todėl neįsimintinga būtų laukti, kad iš dabartinių nepastovių arabų išsirutuliuos demokratinės, parlamentinės santvarkos. Kol kas, autoriaus nuomone, nacionalistų ir komunistų pajėgos beveik pusiausvyroje ir persvarą nusprendė visai ne arabų pasaulis, bet tos išorinės pasaulio vyriausybės savaime pajėgos, kurios ši pasaulį padarė frontu šaltajame kare.

Šarūnas

Atlas" galės būti didelės vertės ginant Lietuvą nuo grobiškių kaimynų.

Kas ir kur ši veikala užtiko? Kas ji įsigijo?

Plačiai žinomas veikėjas ir uolus patriotas Vincas M. Stulpinas nuo seniai knisiasi po Chicagos bibliotekas ir knygų parduotuves, ieškodamas veikalų liečiančių Lietuvą. Neseniai viename Chicagos didžiuliame knygyne senoviškų veikalų skyriuje jis ir užtiko minėtą "Nuevo Atlas". O užtikęs, nenurimo iki jį įsigijo.

Ar tas veikalas žinomas lietuvių istorikams, geografams ir diplomatams? Ar tas veikalas randamas Kongreso garsioje bibliotekoje? Ar jis randamas Vatikano bibliotekoje? Jei tokiuose centruose to veikalo nėra, tai jis yra didelė retenybė ir jo vertė nepaprastai didelė.

N.

Baltic Express Co.

200 WEST 72nd STREET, NEW YORK 23, N. Y. TRafalgar 7-6611.

**GARANTUOJAMAS PRISTATYMAS
BE ATSKIRO ATLYGINIMO.**

KALBAME LIETUVISKAI

Siunčia dovanų siuntinius į Lietuvą ir visą Sovietų Sąjungą, iš anksto apmokėjus muitą.

Per paštą gautų siuntinių sąskaitas išsiunčiame

**Per 24 valandas
Mes ne tik prižadame,
bet darome**

Siuntiniai ateina per 6-8 savaites. Oro paštu apie 10 dienų. Prašome išitikinti. Parašykite, mes pasiūsim paruoštų siuntinių katalogus ir informacijas.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ IR RUSIJĄ
tarpininkaujant didžiausiai kompanijai Amerikos žemyne
J. KAMIENSKI - JANIQUE TRADING CO.

VYRIAUSIAS OFISAS:

TORONTO, Ont., Canada, 835 Queen St. W.

Tel.: EM 4-4025

SKYRIAI JAV:

NEW YORK CITY, N. Y., 306 E. 9th Street

Tel.: GR 3-3470

PITTSBURGH, PA., 2013 East Carson Street

Tel.: HU 1-5759

MINNEAPOLIS, MINN., 44 E. Hennepin Ave.

Tel.: FE 6-2330

BUFFALO, NEW YORK, 1162 Broadway

Tel.: FI 1272

NEWARK, NEW JERSEY, 102 — 16th Ave.

Tel.: BI 2-6816

PHILADELPHIA, PA., 725 W. Girard Ave.

Tel.: ST 7-1422

CLEVELAND, OHIO, 1029 Fairfield Ave.

Tel.: CH 1-5547

CHICAGO, ILLINOIS, 2314 W. Chicago Ave.

Tel.: BR 8-6780

ir dešimtyje kitų Kanados ir JAV miestų.

Visiška kiekvieno pasiūsto siuntinio garantija. Pristatome 2 savaitėms be jokių sąlygų. Jūsų giminei Senajam Pasauli gaus siuntinius visai nemokamai.

DIDŽIAUSIA KOMPANIJA, NES GERIAUSIA!

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

ANNIVERSARY SPECIAL

LIMITED TIME ONLY

UNIVERSAL

Coffeematic

Kainuoja

\$26.95

DABAR

\$21.95

Hurry! For a limited time you can get this famous coffeemaker at an unheard of price. Eight cup capacity, in lifetime chrome, it brews to the strength you choose, signals when ready, keeps your coffee hot. Enjoy this fastest way to real coffee at this "give-away" price.

UNIVERSAL

GLASER'S APPLIANCE AND FURNITURE CO.

5115-5123 So. Kedzie Avenue

PRospect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, SEPTEMBER 15, 1956

Algirdas Gustaitis su Anslavs Egličiu pas Rūtą Kilmonytę

Prie Hollywood'o filmų cen-
tro dirbantis lietuvis rašytojas
ir žurnalistas Algirdas Gustai-
tis palaiko labai draugiškus
santykius su latvių spaudos at-
stovu, žinomu rašytoju ir žur-
nalistu Anslavs Egličiu.

Kartą jiedu aplankė lietu-

vaite filmų artistę Rūtą Kilmo-
nytę-Lee. Dabar to aplankymo
ispūdžius Anslavs Eglitis at-
spausdino, rugpiučio 25 d., lat-
vių laikraštyje "Laiks", einan-
čiame New Yorke.

Lietuviams labai palankus
straipsnis iliustruotas jų trijų
nuotrauka: Kilmonytė, Eglitis
ir Gustaitis varto jos laikraš-
čių iškarpų knygas.

Anslavs Eglitis yra vienas

geriausių latvių rašytojų. Jo
raštų yra išversta į anglų ir
estų kalbes. Jo beveik visi kū-
riniai išleisti antromis laido-
mis. Eglitis daug sykių yra ra-
šęs apie lietuvius. Jis — nuo-
širdus lietuvių tautos draugas.

— Rio de Žaneiro priemiesty-
je bylos metu buvo nušautas tei-
sėjas Toledo. Į jį paleistos 3 kul-
kos.

Anglų Kalbos Pamokos K. GINEITIS

6402 So. Fairfield Ave., Chicago 29
Telefonas: HEmlock 4-8037
(3-čias aukštas, durys po kairei, arti
63-čios gatvės ir California Ave.).
Duoda prieš karą baigęs
Čikagos universitetą.

1 dol. 25 ct. val. — privačios.

VERTIMAI • PILIETYBĖ • LAIŠKAI

Skaitykite "N-nas"

THE G-E VACUUM CLEANER
you never have to lift!

NOW AT A NEW

LOW PRICE

\$69⁹⁵

with
a complete
set of
attachments

1956 "Roll-Easy"
VACUUM
CLEANER

- Giant 12" wheels
- Powerful G-E motor
- Extra-large "Throw-Away" bag
- Quiet—no static
- Color-styled in tur-quoise and copper

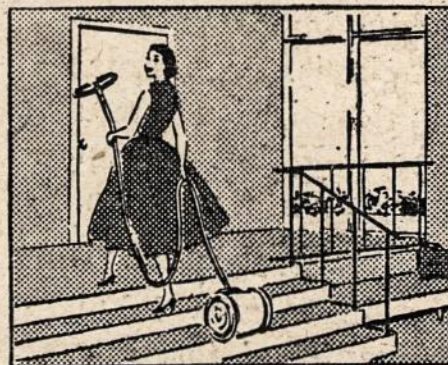
Come in for a

FREE

DEMONSTRATION!

EASY TERMS AVAILABLE!

ROLLS ANYWHERE
EASILY — EVEN UP
AND DOWN STAIRS!

1. Handy 2-in-1 rug and floor tool
2. Dusting tool
3. Upholstery tool
4. Crevice tool
5. Aluminum wands
6. Flexible hose

ILLINOIS FURNITURE
and RADIO CO.

1570 N. MILWAUKEE AVE.

HUMBOLDT 6-1600

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS